

Lummav rumba täitis selle laulu pilgeni tänu ja armastusega, mille noor lauljatar Getter Jaani oma vana-vanaemale pühendas. Ta ütles, et just vana-vanaema on talle õpetanud igas olukorras head märkama, pea püsti hoidma, naeratades edasi minema. See lapselapselapse sügavalt tunnetatud tänulik soojus oli läbi ekraanigi hoomatav. See lihtsalt oli lõpmata ilus.

Mulle jäi tolle laulu refrään tükiks ajaks kõrva helisema. Mingi ebakõla, üldse mitte muusikas, justkui segas. Me kõik jääme vanaks... Ent kas ikka - jääme? Võib-olla hoopis saame vanaks? Pealtnäha pelk sõnade mäng kätkeb endas tegelikkuses suhtumisi, hinnanguid ja ka hirme, mida vananemine meis tänapäeval tekitab. Ometi, ammustel aegadel ei peetud ju vanu inimesi inetuks. Hallpäid hoiti ja austati, kuni kõiksus nad üle Styxi endaga viis...

Me noogutame innukalt kaasa, kui jutt läheb lastele ja vajadusele kindlustada neile turvaline ja rõõmus lapsepõlv. Ent ühiskonna küpsust, hoolivust ja turvalisust näitab tegelikult suhtumine võrdselt nii lastesse kui eakatesse. Just nende, aga ka teiste hoolitsust vajavate – haigete, vigastatute, puuetga – kogukonna liikmete kaitseks loodi kord tuhandeid aastaid tagasi koostöömimise viis, millest hiljem kasvas välja Oma Riik. Oleme me selle unustanud?

Väärikas vananemine on meie kõigi põhiõigus. Isegi siis, kui see pole põhiseadusesse sisse kirjutatud. Ma ei räägigi rahast. Inimlikkust eurodesse konverteerida pole võimalik. Ent mida teha, et vananemine oleks täiesti tavaline ja normaalne osa elust, nauditav nagu noorus, põnev nagu keskiga, turvaline nagu lapsepõlv? Just sellisesse arutellu sattusin mõned kuud tagasi Eesti Naisüliõpilaste Seltsi (ENÜS) 100. aastapäeva konverentsil.

„Kõige tähtsam on teiste aitamine“, võttis oma seisukoha resoluutselt kokku ENÜSi Kanadas elav 82-aastane hambatohtrist vilistlane dr Maret Truuvert. “Ma näen, et Eestis on eakad hakanud tegema käsitööd, see on tore viis aega veeta ja vahel pensionilisa teenida. Ent silma paneb särama, väarikuse annab ikkagi ainult - andmine“, seletas võrratu daam lihtsast ära selle, miks mõnede riikide eakad inimesed kenad ja naerusuised on ning mõnede omad pigem mitte, jäädes üksinduse nukruses koduseinte vahele, justkui peitu ülejäänud maailma eest.

Täpselt samale mõtlesin siis, kui ametliku visiidi käigus Hiina ühte Shanghai kooli külastasin. Mulle tutvustati seal kõigekülgselt läbi mõeldud tervist ja õppimist toetavat toitlustamist, ent mällu sööbis hoopis see, et kogu huviharidus oli tolles koolis rajatud vabatahtlikkusele. Elik enamasti vanavanematele, kes juhtisid huviringe vastavalt sellele, mida keegi oskas. 500

õpilasega koolis oli 150 ringi, alates käsitööst ja võõrkeeltest lõpetades praksise lõpetanud kirurgi juhitud anatoomia ringiga. See kõik oli tasuta, kool hoolitses vaid vahendite eest. Nii ei olnud ka tähtis, mitu last kusagil grupis kirjas oli. Efektiivsus sai ühtäkki hoopis teise tähenduse – kui sügavat huvi, aga ka pühendumist ja rõõmu antud valdkond väikses inimesehakatises tekitas. Kõik olid rahul – lapsed hoitud ja haritud, vanavanematel austav roll koolis, laste, õpetajate ja vanemate seas. Terves oma kogukonnas samuti.

Midagi muuta on alati keeruline ja esimene samm kõige raskem. Kui me jätaksime eakatest kõneldes pensionide suuruse viivuks kõrvale ja mõtleksime, kuidas kõik ühiskonna liikmed omale väärrika rakenduse leiaksid, oleksime elu oma külas, oma linnas, oma maal juba hoopis paremaks teinud. Mida ma silmas pean? Et hooldekodu kutsub kohalikke eakaid vabatahtlikena oma patsientidele raamatuid ette lugema või niisama juttu puhuma. Et lasteaed annab vanaemadele võimaluse koos kasvatajaga laste mängu valvata või vanaisadele võimaluse lastega puutööd teha ehk ka inglise, vene, saksa keelt õppida. Et kõrgkool pakub pensionil professorile seminari, kus arutatakse vanade tarkade teoste üle. Noori me juba vabatahtlikeks kutsume, ent eakatel on ju palju rohkem aega. Ja tarkust ometi ka.

Minu uue aasta soov on ulatada käsi meie kõige kogenumatele, elutarkusest tulvil eestimaalastele – seal peitub suur hulk tähelepanuta jäänud energiat, et ehitada parem Eesti. Sest meile kõigile:

„Iga uus päev loob võimalusi
avastada maailma...“*

Head uut aastat!

* „Me kõik jääme vanaks“ Getter Jaani & Mihkel Raud, laulu looja: Sven Lõhmus.